

Ovo drugo izdanje Atlasa prošireno je u tekstovnom dijelu i popunjeno s više geografskih karata, pa sada sadržava oko 60 000 geografskih naziva, tj. oko 10 000 naziva više nego u prvom izdanju. U drugom izdanju Atlasa izostavljene su primijenjene karte pojedinih kontinenata, ali su proširene primijenjene karte svijeta; dodani su pregledni listovi koji pokazuju raspored fizičkih karata za svaki kontinent posebno; nekoliko fizičkih karata sitnijeg mjerila zamijenjeno je novim fizičkim kartama krupnijeg mjerila, dodano je oko 100 skica u privrednom pregledu svijeta, a proširena je i tablica zastava.

U prvom, uvodnom, dijelu Atlasa prikazuju se ukratko postanak i priroda Svemira, zvijezde, zvjezdani sistemi, galaksije, vangelaktičke maglice, Sunčev sistem, napose Zemlja i najvažnija njezina gibanja, Mjesec, pomrčine Sunca i Mjeseca, struktura Zemlje i formiranje njene površine, mora i atmosfere.

U drugom dijelu prikazuje se statistički svjetska proizvodnja u tablicama i skicama. Pri sastavljanju tablica svi su podaci svedeni na isto vrijeme, na 1960 godinu.

U trećem dijelu prikazana je Organizacija Ujedinjenih naroda, a zatim se iscrpno daju geografski, statistički i ekonomski podaci o Jugoslaviji.

U četvrtom dijelu prikazane su ukratko sve ostale države i teritoriji svijeta, poređani alfabetskim redom, po shemi: geografski prikaz (grada i reljef, klima, vode, biljni pokrov), podaci o stanovništvu, političko i državno uređenje, administrativna podjela u tablicama, šef države, glavni grad, privreda, trgovina, saobraćaj i novac.

Peti i glavni dio Atlasa sastoji se od 179 stranica geografskih karata u 12 do 18 boja; od toga 95 fizičkih, 7 političkih karata i 32 primijenjene karte s tablicama zastava najvažnijih država i teritorija, s kartama zvjezdanog neba, službenih vremena i kartografskih projekcija.

Na kraju knjige je sadržaj tekstovnog dijela Atlasa i indeks svih geografskih naziva na kartama. Indeks sadržava oko 60 000 geografskih naziva.

Danas kad se, osobito na afričkom kontinentu, događaju vrlo važne i brze promjene, nije uvijek bilo tehnički moguće ucrtati u geografske karte posljednje odraze tih promjena. Ipak i tu Atlas prikazuje stanje granica svih novih država u 1963 godini.

Pri pisanju stranih naziva redakcija Atlasa morala je svladavati mnogo teškoća. Pri tom radu ona se držala ovih načela: svi nazivi kontinenata, oceana, velikih jezera, mora, velikih otoka i poznatijih gorja pisani su onako kako je u nas odavno uobičajeno, npr. Grenland (umjesto Grønland), Korzika (umjesto Corse), Rajna (umjesto Rhein, Rhin) itd. Na isti način pisani su i nazivi gradova koji su u nas već davno udomaćeni; u zagradama je ipak upisan i naziv kako ga piše narod kojemu grad pripada, npr. Beč (Wien), Carigrad (Istanbul), Varšava (Warszawa) itd. Transliterirani su geografski nazivi slavenskih naroda koji se ne služe latinicom; pojedina slova transkribirana su na ovaj način: щ = ruski šč, bugarski št, Ъ = y, ю = ju, я = ja, й = j itd. Umekšanje u ruskom jeziku označeno je apostrofom, npr. Казань Kazan', itd. Poljski, češki i slovački nazivi pisani su onako kako ih pišu ti narodi, npr. Łódź, Plzeň, Nové Zámky itd. Arapski, kineski, japanski i dr. geografski nazivi upisani su latiničkom grafijom koja se nalazi na poštanskim žigovima (npr. Tunis, Shanghai, Tokyo, Tehran itd.). U novooslobođenim afričkim zemljama zadržani su još stari nazivi jer se njima te zemlje služe u međunarodnoj korespon-

denciji i trgovini; samo neki nazivi upisani su i u transliteriranom obliku, npr. Port Said (Bur Sa'id), Aleksandrija (Al Iskandariya), Suez (El Suweis) itd. Sva ostala imena prenesena su onako kako se pišu u odnosnim zemljama, npr. Færoerne, København, Bruxelles, München, Eskişehir, Ancona itd.

Ekonomsko-statistički podaci u tekstu i tablicama sastavljeni su prema najnovijim izvorima. Podaci za Jugoslaviju odnose se na godinu 1961, a sastavljeni su prema *Statističkom godišnjaku Jugoslavije* za god. 1962 i biltenima Saveznog zavoda za statistiku. Podaci o trgovačkoj mornarici sastavljeni su prema listi *Lloyd's Register of Shipping* za 1962, a ostali podaci prema najnovijim monografijama, biltenima, statističkim godišnjacima raznih država, najčešće prema *Godišnjaku Ujedinjenih naroda* za 1962 i godišnjacima *The Statesman's Yearbook*, London i *Calendario Atlante de Agostini*, Novara 1963.

Geografske karte originalne su konstrukcije, izrađene u Jugoslavenskom leksikografskom zavodu prema najnovijim kartama pojedinih država i prema sekcijama *Vojnogeografskog instituta Jugoslavenske narodne armije*. Karte su izrađene u tehnici obojene hipsometrijske skale sa sjenčanjem. Nastojalo se da one ne budu prenatrpene i nečitke; stoga su upisana samo veća naselja, a od manjih najvažnija. Osobito zanimljiva ili važna područja prikazana su na posebnim planovima krupnijega mjerila, umetnutim uz rubove glavnih karata. Sve karte i planove konstruirali su, nacrtali i reproducirali naši stručnjaci, a odštampane su bojama i na papiru domaće proizvodnje.

Jugoslavenski leksikografski zavod